

Václavské náměstí

Místa paměti ve výuce

Mgr. Milan Hes, Ph.D.

www.mkc.cz

MKC Praha, Náplavní 1, Praha 2

Multikulturní centrum Praha je občanské sdružení, které zajímají otázky spojené se soužitím lidí z různých kultur v České republice a v jiných částech světa.

Od svého založení v roce 1999 neustále rozšiřujeme svou nabídku vzdělávacích, kulturních a informačních aktivit. Pro děti, studenty, učitele, knihovníky, ale i širokou veřejnost připravujeme dílny, kurzy, mezinárodní semináře, diskuse, filmové a literární večery, internetové stránky o migraci či multikulturním knihovnictví. Pro zájemce o multikulturní témata je otevřena veřejná knihovna.

Václavské náměstí v perspektivách (metodická příručka)

Autoři: Mgr. Milan Hes, Ph.D.

Mgr. Tereza Rejšková

Cílem metodické příručky je pomocí pochopení významu místa paměti utvářet živý vztah k minulosti tak, aby se stala nejen zdrojem historického poučení, ale také kritické interpretace vlastních dějin.

Publikování metodické příručky

- a) <http://praha.mkc.cz/cz/schools>
- b) <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/19749/VACLA-VSKE-NAMESTI-V%C2%A0PERSPEKTIVACH---METODICKA-PRIRUCKA.html/>

Propojení metodické příručky s interaktivní mapou

WARSAW

SELECT CITY

PRAHA SDÍLENÁ A ROZDĚLENÁ

MAPA • O PROJEKTU • PROCHÁZKY • PRO ŠKOLY • ARCHIV • KONTAKT

Zobrazit na mapě: 20.-30. léta 1939-1939 1939-1945 1945

Témata

- Upochlíst před nedlouhou
- Komunismus v Praze
- Praské barvy
- Václavské náměstí

Václavské náměstí

Václavské náměstí v „dlouhém“ 20. století

Václavské náměstí v 1. Polovině 20. Století: Národní symbol, místo shromáždění

automobilovou a tramvajovou dopravou (je začátku trasy je také koně) se ulice křižuje a Václavské náměstí stává středem dopravní a urbanistickou křižovatky, která sdílila předtím Zlatý kříž. Samotné Václavské náměstí přerostlo ve velkoměstské avenue, od roku 1908 například disponuje stánkem pro taxikáře.

všech sítích založený na absolutní dominanci státního národa. Dlouhým historickým paradoxem spojeným s tímto procesem a také s Václavským náměstím byla však rostoucí propast mezi komunistickou ideologií, jak byla představována vládou a asociace občanského odporu proti komunistu s narůstající kulturní identifikací a odkazem k předchůdcům, předchůdcům.

SOUVISEJÍCÍ MÍSTA

- Prager Tagblatt
- Hotel Adria
- Kavárna Boulevard
- Dělního Caméleon

Interaktivní mapa

- a) mapový podklad s vyznačenými místy paměti
- b) shrnující text
- c) fotografie místa paměti
- d) propojení s edukačním materiálem

Odkaz na část interaktivní mapy

- <http://praha.mkc.cz/?topics=vaclavske-namesti>

Teoretická východiska metodiky

Prezident Edvard Beneš při slavnostním rozloučení s Rudou armádou na Václavském náměstí, 15. listopadu
/ President Edvard Beneš at the official ceremony to bid farewell to the Red Army, Wenceslas Square, 15 November
ČTK / Czech News Agency

[101]

Miroslav Hucek
Text: Freedom –
Sovereignty,
Socialism –
Democracy.
Václavské náměstí
/ Wenceslas Square

[145]

Místa paměti

„Mohou to být 'historické památky' typu pomníků, budov a míst spojených s významnými událostmi nebo se životem významných osob, ale třeba i písně, prapory a jiné lidské i přírodní výtvoř, které spojením s určitým příběhem nabývají symbolického významu a samotnou paměť tak upevňují, stabilizují a zajišťují její kontinuitu,“ popisuje bohatství míst paměti český historik Eduard Maur.

Místa paměti

„Základní důvod existence míst paměti spočívá v zastavení času, v pozdržení nástupu zapomnění, ve fixaci určitého stavu věcí...“, konstatuje Pierre Nora.

Struktura edukačního materiálu

- Teoretický úvod: místa paměti
- Práce se školním historickým pramenem
- Stručná antologie školních historických pramenů o vybraných historických meznících vývoje Prahy a Václavského náměstí
- Václavské náměstí v minulosti a dnes
- Vzájemně provázané učitelské a žákovské pracovní listy

Učitel'ský list

- základní faktografie (pojmosloví, osobnosti, časová orientace...)
- odkazy na zdroje informací

Příklad učitelského listu

Obchodní domy

- do konce 20. let XX. stol. v Praze prakticky neexistovaly moderní obchodní domy
 - průkopnický projekt: 1927 až 1929 Baťovy závody (architekt Jindřich Svoboda), spolupráce zejména s architektem Ludvíkem Kyselou výsledkem byl Dům obuvi (Baťův palác obuvi), čp. 774-II.
- (...)

DOPORUČENÉ ZDROJE:

- CHVALOVÁ, Eva: Obchodní domy jako „katedrály obchodu a módy“ nejen v éře první republiky. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století II. Sborník z mezinárodní konference. Ústí nad Orlicí 2007, s. 83–91.
- Kotvy Máje: české obchodní domy 1965–1975. Praha 2011, s. 122–123 (historie obchodního domu).
- STAŇKOVÁ, Jaroslava – ŠTURSA, Jiří – VODĚRA, Svatopluk: Pražská architektura. Významné stavby jedenácti století. Praha 1991, s. 304–305.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- Pořad ČT „Retro“ o Václavském náměstí. Pořad obsahuje rovněž část, jež je věnována obchodům a nakupování:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/209411000360035/>

Žákovský list - Analytický model práce se školním historickým pramenem

Základní škola:

1. Kdo je autorem pramene?
2. Kdy byl napsaný?
3. Co je obsahem pramene?
4. Komu byl pramen určený?
5. Jaký byl záměr autora pramene?“

Střední škola:

1. Kdo je autorem pramene?
2. Kdy byl pramen napsaný?
3. Informuje nás autor pramene jako očitý svědek, anebo má informace z druhé ruky? (Je to primární, anebo sekundární pramen?)
4. O jaký typ pramene jde? (Je to například dopis, smlouva, protokol... apod.?)
5. Které historické pojmy můžeme z pramene získat?
6. Která slova, jména nebo pojmy v prameni neznáme?
7. O čem pramen vypovídá?
8. Sleduje autor nějaký záměr?
9. V kterých částech pramene uvádí autor fakta?
10. V kterých částech pramene autor hodnotí? Je možné vůbec rozpoznat autorovo hodnocení?
11. Je autor pramene nestranný, snaží se být objektivní?
12. Je naopak zaujatý, straní někomu?
13. Do jaké míry je text pramene věrohodný?“

Ukázka žákovského listu

„Vlastenci! Ejhle, dávná žádost naše, zaražení společnosti pro zachování a zvelebení jazyka českého vyplněno jest. Pod křídlem mocným vysoké šlechty naší vzniká národní Muzeum, jehož hlavní účel jest zachování jazyka, zachování národu českého. ‚Ještě jsme národ,‘ jsou slova z osvícených úst vyšlá. Ještě jsme národ!, ozývá se po všech končinách milé vlasti naší Čechie. S tichou a zatajenou bolestí nesli jsme posavad ten osud, že našemu národu a jazyku všechna vyšší učení zavřena byla, již jsme zkázy jeho želeli: ale nepojde, nikoli, nepojde. Již dobročinným Země Pána na své věrné Čechy ohlédnutím ozývá se milý náš jazyk na vyšších stolicích učitelských, již i v gymnáziích jeho zvuky slyšeti... Svatý budiž tento ústav národu... Bud' nám založení národního Muzeum národní slavností: každý srdcem plesej, každý nějakou obět' na oltář národnosti přinášej.“

(Josef Jungmann: Provolání ke vzniku muzea, 1818)

Zjistěte více informací o autorovi slavnostního svolání. O jakou osobnost se jedná? Čím se tento člověk proslavil? Je tato osobnost v Praze nějakým způsobem připomínána?

Objasněte, proč asi muzeum vzniklo „pod křídlem mocným vysoké šlechty naší“?

Ozřejměte, jak rozumíte následujícímu tvrzení:

„S tichou a zatajenou bolestí nesli jsme posavad ten osud, že našemu národu a jazyku všechna vyšší učení zavřena byla, již jsme zkázy jeho želeli: ale nepojde, nikoli, nepojde.“

„Našel jsem si půldne pro Národní muzeum, kde míjel jsem starožitnosti, desky kompaktát, malebně ozdobené seskupením husitských zbraní, a věnoval pozornost roztodivným živočichům přírodopisného oddělení, jež vytvořil dr. Antonín Frič, opicím, rajkám i kostře velryby, jež byla hlavní atrakcí ústavu, a také zbytku vyhynulého blbouna (dido inpectus). [...] Muzeum lákalo ještě knihovnou a otec doporučil mne Václavu Řezníčkovi, [...] jenž tam úřadoval a umožnil hochovi číst a prohlížet obrázkové časopisy přes nevůli mrzutého sluhy u vchodu a bručounství sluhy Zedwitze, o němž se říkalo, že je hrabě. [...] Z Národního muzea sestupoval jsem po monumentálním schodišti, kde byl tenkrát ještě připraven balvan soklu pro sochu svatého Václava (profesor Koula mně řekl, že byl odstraněn na přání arcibiskupa, protože schodiště nebylo by vhodné pro procesí).“

(Václav Vilém Štech: V zamlženém zrcadle)

Popište, co všechno dospívajícího chlapce (před více než sto lety) zaujalo při návštěvě Národního muzea.

Navštívili jste již Národní muzeum vy sami?
V krátkosti sdělte, v čem se vaše dojmy odlišují od postřehů Václava Viléma Štecha.

Navazující pátrání:

Zjistěte, jaký byl osud sochy svatého Václava na bývalém Koňském trhu (dnešním Václavském náměstí).

„Fotoaparát je okem dějin.“

(Mathew Brady)

Vysvětlete, jak rozumíte výše uvedenému citátu slavného průkopníka fotografování M. Bradyho.

Všechny výše uvedené fotografie souvisejí s Národním muzeem. Pátrejme po okolnostech jejich vzniku, po tom, co a koho zachycují. K pátrání využijte následujícího souboru otázek. Odpovědi zaznamenejte níže.

Kdy byla fotografie pořízena?

Jsou na fotografii zachyceny nějaké známé postavy?

Nacházejí se na fotografiích tyto známé postavy přímo nebo nějakým jiným (zprostředkovaným) způsobem?

Jaký celkový kontext asi fotografie zachycuje?

Objasněte, proč měl fotograf potřebu snímek pořídit.

Vymyslete historický název (titulek), pod kterým mohla fotografie vyjít v novinách druhý den po jejím vyfotografování.

Doplňte vlastní název (titulek), pod kterým by fotografie mohla být zveřejněna dnes v učebnici dějepisu.

„Rozstřílení by mělo být alespoň částečně vidět, protože muzeum nevnímáme jen jako muzeum, ale stalo se určitým symbolem invaze v roce 1968. Zároveň jsme se rozhodli, že na průčelí historické budovy budou osazeny dvě bronzové desky. Jedna bude věnována připomenutí, kdy byla budova postavena, druhá bude připomínat právě rok 1968. Pamětníky prosíme, aby nám pomohli vymyslet, co by na té desce mělo být napsáno, aby to bylo popisné a zároveň to odráželo ducha doby...”

(Michal Lukeš)

Vžijte se do role „pamětníka“ a pokuste se vymyslet krátký text, který by podle vás měl na bronzové desce být.

Přehled témat metodiky

Národní muzeum

Biografie na Václavském náměstí

Obchodní domy

Divadla a Václavské náměstí

Kavárny a hotely na Václavském náměstí

Prager Tagblatt a další tištěná média spojená
s Václavským náměstím

Spory o dům

Palác Lucerna

Výuka na místech paměti

Pokud má cesta k místům paměti zůstat skutečně vyšlapaná lidmi, pokud se má jednat o chodník, který nezaroste travou nebo není každých dvacet let přelit asfaltem narychlo státem objednanými a placenými zřízenci, pak by takovéto putování k místům paměti mělo přirozeně brát potřebnou sílu z rodin, ze školního prostředí, i ze samotné didaktiky dějepisu, která si je dlouhodobě vědoma toho, že nemůže setrvávat v budovách škol, ale musí se rovněž rozvíjet v prostředí mimoškolním. Ostatně jen málo míst paměti je přímo svázáno s klasickou formou vzdělávání...